

Сайтът **desebg.com** публикува **част 2** от интервюто с директора на Националната разузнавателна служба (НРС) ген. **Драгомир Димитров**.

В тази част за първи път той говори по-подробно за ситуацията, възникнала пред разузнаването след

[отмяната на параграф 12](#)

от закона за досиетата в началото на януари 2013 г. С този параграф дотогава беше забранено огласяването на сътрудниците на комунистическите тайни служби в двете съвременни разузнавателни служби на България – НРС и служба „Военна информация (военното разузнаване) от началник отдел и началник сектор нагоре. Двете служби са наследници съответно на

[Първо главно управление](#)

на ДС и на

[Разузнавателното управление на Генералния щаб](#)

на БНА.

През март 2013 г. комисията по досиетата обяви [частично решение по параграф 12](#), в което беше обявена и принадлежността към ДС на ген. Димитров като кадрови служител.

В [част 1](#) от интервюто той коментира тези обстоятелства (информация за [личното кадрово досие на ген. Димитров може да намерите тук](#)

). В края на април 2013 г. проблемите по изпълнение на параграф 12 доведоха до [среща на най-високо ниво при президента Росен Плевнелиев](#)

между директорите на двете разузнавателни служби ген. Драгомир Димитров и Веселин Иванов и от друга страна председателя на комисията по досиетата Евтим Костадинов.

Ген. Димитров, не намерихте подкрепа в края на управлението на ГЕРБ за промяна след отпадането на параграф 12 от закона за досиетата. Бяхте в подкомисията за

Написано от Христо Христов
Вторник, 14 Май 2013 08:23

контрол на специалните служби, за да изложите становището си, но [бившият вицепремиер Цветан Цветанов публично заяви](#), че ГЕРБ няма да ревизира отмяната на параграф 12. В крайна сметка каква е вашата позиция по този казус?

– Няма значение кой е или ще е ръководител на Националната разузнавателна служба (НРС) – аз или някой друг. Законите трябва да се спазват. Да, наистина с колегата Веселин Иванов, директор на служба „Военна информация“, разговаряхме няколко пъти в подкомисията за парламентарен контрол на специалните служби и в Парламентарната комисия по вътрешна сигурност и обществен ред. Изложихме нашите мотиви и аз лично представих становището на НРС пред премиера, не моето становище, а това на службата, още преди да бъде отменен параграф 12.

Пред бившия премиер Бойко Борисов?

– Да, писмено го изложих пред него и пред президента г-н Росен Плевнелиев. Нашите мотиви бяха основно от оперативен характер.

Това е важно, защото представители на БСП твърдяха, че с отпадането на параграф 12 се застрашава личната сигурност на служителите, които ще бъдат разкрити и тази на техните семейства. Правилно ли разбирам, че вашите мотиви са имали друго естество?

– Определено фигурираха и рисковете за сигурността на служителите, както и сигурността на връзките зад граница, на източниците и евентуално влияние на отношенията с някои от държавите.

Добре, не показва ли този параграф 12, че 24 години след промените в разузнавателните служби на съвременна България би следвало на ръководни постове в тях да дойде друго поколение разузнавачи, което не е обвързано с тоталитарните служби? Служители, които са преминали школи и обучение в страни, които днес са съюзници на България и да се избегне тази проблемна точка в обществото, една част от което иска зависимостите от тоталитарното минало да бъдат прекъснати. Логиката ми е следната. Ако е имало обновяване на кадрите в разузнавателните служби и такава кадрова политика през последните 20 години на ръководни постове в разузнаването са щели да навлязат млади хора, които не са обвързани с тоталитарните практики. И така този проблем да не стои с някаква по-сериозна сила, както това е очевидно днес.

– Вие сте изследовател и познавате доста добре част от архивите на Първо главно управление. Познавате и спецификата на работа в разузнаването. Знаете, че процесите на придобиването на източници, на т. нар. от нас “оперативни позиции” изисква време и би следвало да има приемственост. Към момента в НРС 80 процента от кадрите, а може би и повече – около 90 процента нямат никаква връзка с бившите служби.

Това е много важно уточнение. Вие сте първият директор на НРС, който изнася подобна статистика.

– Почти всички от средния ръководен състав и ние, които в момента сме в ръководството на службата, сме преминали школи на партньорите. Да, наистина трябва да се подмладява службата и това се прави.

Казаното от вас за процента на необвързаност на кадрите с бившата Държавна

Написано от Христо Христов
Вторник, 14 Май 2013 08:23

сигурност е много висок. Смятах да ви попитам дали може да назовете един такъв процент, защото военният министър миналата година съобщи, че в служба „Военна информация” около 44 процента от кадрите са свързани с бившите разузнавателни служби на БНА.

– Аз не съм сигурен за точния процент при нас в НРС, но гарантирам, че не е повече от 10-15 процента. Не знам как е при „Военна информация”. Бих искал обаче хората да разберат, че това е процес. Процес на подготовка на младите кадри. Школите не винаги са достатъчни. Необходима е и практика. И то практика не тук, а практика зад граница. Отчитайте факта, че ние работим вече приоритетно само в рискови региони и в страни, където контраразузнавателните режими са доста по-тежки, отколкото в някои страни от Централна Европа. И обществата в тези рискови региони не са дотам демократични, а и управленията им в по-голямата част са тоталитарни.

Така че, за да се подготвят ръководители на резидентурите зад граница те трябва да имат минимум един мандат. Знаете колко продължава един мандат зад граница – между 3 и 4 години. Преди, а и след мандата служителят трябва да е работил няколко години тук в централата. Като ги сметнете това са някъде около 10 години. В момента средният ръководен състав в НРС е изключително от млади кадри. С две изключения този ръководен състав няма нищо общо с параграф 12, нито с чл. 3, ал. 1, т. 16 от закона за досиетата. Това са хора под 40 години.

Направи ми впечатление, че сред служителите, които бяха оповестени по параграф 12 през март тази година, има хора работили в такива места като Дамаск, Пхенянь, но излезе и досието на декана на Историческия факултет в СУ „Св. Кл. Охридски” Пламен Митев.

– Аз очаквах, че ще излезе.

Написано от Христо Христов
Вторник, 14 Май 2013 08:23

Добре, но в този случай аз не мога да си обясня какъв е рискът за него, за да бъде защитен от параграф 12 досега?

– Тук рискът е по-скоро за междудържавните отношения, а не за самия човек. Защото той е контактувал с различни лица от други държави. Естествено, че по отношение на живота, здравето, семейството не съществуват никакви рискове. Там аргументът е контактите, които той е поддържал.

Защитата на част от обявените е от гледна точка на принципите на разузнавателната работа, на методите и средствата. Понякога дори осветяването на даден човек, който е бил на работа преди 5-6 години, оказва влияние върху работата на служителят, който в момента изпълнява същата дейност и заема същата длъжност в съответната държава. Малко или много оказва влияние.

В началото вие казахте, че законът е закон и трябва да се изпълнява. Как стои въпроса с изпълнението на т. 16 от закона за досиетата, според който ръководния състав на НРС трябва да бъде проверен за принадлежност по закона за досиетата? Но за да извърши такава проверка комисията по досиетата трябва да разполага с щатното разписание на службата, което не ѝ е предадено. Какво е вашето становище по този въпрос?

– Говорим за чл. 3, ал. 1, т. 16 от закона.

От комисията по досиетата поставиха въпроса, че от 2009 г. са поискали този щат, когато вие не сте директор, но не са го получили до днес, за да направят проверката.

Написано от Христо Христов
Вторник, 14 Май 2013 08:23

– Нали си давате сметка, че към 2009 г. е действал въпросният параграф 12. Реално тази част от закона, за която говорим, може да бъде изпълнена с влизането в сила на отмяната на параграф 12, което е от 1 януари 2013 г. Още в началото на годината получихме писмо от комисията във връзка с това. Поддържахме активна кореспонденция с нея. НРС поиска известно отлагане в срока, който комисията ни постави за предоставянето на тези списъци. По-конкретно поискахме със съответните аргументи това отлагане да е за края на настоящата година. Комисията ни отговори, че отсрочка може да ни бъде дадена до 7 май 2013 г.

Какъв е аргументът ви за искане за отсрочване на предаването на щатното разписание до края на 2013 г.?

– Нека да тръгнем от чл. 32 от закона. Той гарантира интересите на България в международните отношения, в т.ч. неоповестяването на документи, чието публично разкриване би увредило интересите на страната. Ние стъпихме върху предоставената от закона възможност за защита на определени документи. Става въпрос за отправени до комисията мотивирани предложения. За съжаление тя не се съобрази с тях, което разбира се е в правомощията ѝ.

Затова след решението отправихме питане до комисията, за нейната гледна точка по съдържанието на чл. 32 от закона и по предвиденото в него изискване за защита от публично оповестяване на документи, които биха представлявали заплаха за живота на дадено лице или биха увредили интересите на България в международните отношения. Все още нямаме отговор на това наше писмо.

С премахването на параграф 12 от преходните и заключителни разпоредби на закона започна действието на чл. 3, ал. 1, т. 16 от закона. Според него комисията трябва да извърши проверка на заемщите или заемалите публични длъжности в НРС в периода от 10 ноември 1989 г. до настоящия момент. Ние сме предприели изпълнение на задълженията си съгласно чл. 21, ал. 2 от закона. Но искам да ви кажа съвсем откровенно, че това е процес, свързан с редица трудности. Подготовка и изпращане на нови кадри. Създаване на условия за работа в чужбина, разбирайте прикритие и ред други детайли, които са свързани със спецификата на работа на НРС. Това е и причината, поради която ние поискахме от комисията по-дълга отсрочка за изпълнение

Написано от Христо Христов
Вторник, 14 Май 2013 08:23

на задълженията ни по закона за досиетата. Бих желал да ви уверя, че по отношение на всички искания и запитвания на комисията НРС винаги е отговаряла в установения срок.

Държа да отбележа, че в [решение №2-150 от 13 март 2013 г.](#) на комисията, с което бяха оповестени действащи служители на НРС, сред които и такива на задгранична работа предизвика допълнителни затруднения в дейността на службата. От една страна беше създадена пряка опасност за сигурността на наши работници зад граница и техните семейства, а от друга, според нас, се създават предпоставки за възникване на проблеми в двустранните отношения на България с редица държави, чиито последствия тепърва ще се проявяват.

В същото решение на комисията по досиетата бяха обявени и действащи служители на НРС, които са изпълнявали изцяло технически функции и в работата си не са осъществявали вербовки и ръководене на сътруднически агентурен апарат. В тази връзка отправихме още едно питане до членовете на комисията за изясняване на съдържанието на термина “оперативен работник”. Това наше питане беше продиктувано от един факт – в публични изяви във връзка с предишни решения на комисията, тя е правила пояснения за това, че не се обявява принадлежността към ДС на служители, които не са извършвали вербовки и ръководене на сътруднически апарат. Аз знам, че това не фигурира в закона.

Следващият проблем, който бих искал да поставя е свързан със настоящата дейност на НРС. Като съставна част от сектора за сигурност на република България НРС е задължена стриктно да спазва и изпълнява разпоредбите на Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ). Съгласно неговите разпоредби обобщените данни за личния състав на службата представлява държавна тайна (чл. 4, раздел 2, приложение 1 към чл. 25 на ЗЗКИ).

За съжаление в решение №2-150 от 13 март 2013 г. на комисията бе допуснато публикуването именно на такива данни. Съществуващата колизия между разпоредбите на ЗЗКИ и закона за досиетата ни поставя нас, а предполагам и колегите от служба „Военна информация”, без да им адвокатствам, в доста деликатна ситуация при изпълнение на законовите ни задължения.

В първия закон под страх от наказателна отговорност се забранява да се разкрива класифицираната информация – държавна тайна. А вторият в същото време

Написано от Христо Христов
Вторник, 14 Май 2013 08:23

предвижда публично огласяване именно на такава информация. Това е нашата оценка. Съществува реална опасност при предоставяне от НРС на списъци комисията да публикува не само имената на служителите с принадлежност към ДС, но и на останали действащи служители без такава принадлежност. Доколкото ми е известно така е организирана дейността на комисията и това е видно от нейната интернет страница.

Какво имам предвид? В чл. 26, ал. 1, т. 3 – новоназначени избрани лица на публична длъжност или за извършване на публична дейност при кадрови промени. Съгласно тази промяна и съгласно чл. 3, ал. 1, т. 16 ние трябва да предоставим списък на целия кадрови състав, който заема или е заемал ръководна длъжност от началник на сектор нагоре от 10 ноември 1989 г. до момента. Това е факт и аз съм разговарял с г-н Костадинов. Предвид интензивната ротация на кадрите в НРС, абсолютно честно и открито ви го казвам, доста хора заемат или са заемали ръководна длъжност. Защото 4-5 години са тук в Централата на службата, след това 3 или 4 години са в дългосрочна задгранична командировка. Така че доста хора са заемали такива длъжности. А една голяма част от тези служители нямат нищо общо със структурите на Държавна сигурност.

Допълнително тук възникват други два сериозни въпроси. Доколко може да се нарича специална една служба, която е допуснала изнасянето в публичното пространство на имената на нейни действащи оперативни работници? И какво би било отношението към тази служба и нейната държава от партньорските служби в европейския съюз и НАТО? Бих искал да ви кажа, че предоставянето на списък на комисията, съдържащ данни за действащи служители на българското разузнаване, заемащи или заемали ръководни длъжности, е особено чувствителен въпрос, при който стриктно трябва да се отчита принципът „необходимост да се знае“. След промените на параграф 12 на огласяване подлежат и служители, които не са работили в органите на ДС. Голяма част от тях са родени преди 1973 г., но не са били съпричастни с ДС. Те по силата на чл. 26, ал. 1, т. 3 – новоназначени избрани лица на публична длъжност или за извършване на публична дейност при кадрови промени попадат в тези списъци. Това е нагледен пример, как един закон – законът за разкриване съдържа в себе си процедура, която води до грубо нарушаване на друг закон – ЗЗКИ.

Вие се опасявате комисията да не обяви и действащи, които не са свързани с ДС?

Написано от Христо Христов
Вторник, 14 Май 2013 08:23

– Аз ви казах, че практиката на комисията е да обявява всяко проверено лице. Независимо дали то има принадлежност или не. Тези, които не са с принадлежност са обявени на интернет страницата на комисията като проверени лица, за които не са установени данни. Другото, което ни притеснява е, че опитът в НАТО и ЕС показва, че нито една разузнавателна служба няма практика длъжностите, съответстващи на началник на отдел или началник на сектор със закон да бъдат обявявани за публични. Но предвижда законът. Аз го приемам. Законодателят така го е приел. В случая просто го отбелязвам.

Ако обаче приемем обратното, че средният ръководен състав заема публични длъжности (не говоря за висшия ръководен състав) – така се нарушава един основополагащ принцип на разузнаването – конспиративността. Според оценката на нашите юристи, за НРС като служба за сигурност е естествено изпълнението на разпоредбите на ЗЗКИ, като защитата на националните интереси е от приоритетно значение. Независимо, че както ЗЗКИ, така и законът за досиета са специални закони и като такива са с еднакъв ранг в йерархията на нормативни актове.

Лично ако мен питате убеден съм, че философията на закона за досиетата е да се разкрият на българското общество всички страни от историята, свързана с Държавна сигурност и другите бивши служби до 1991 г. И това е правилно - но при условие, че не се нанася удар върху основните служби от сектора сигурност и върху тяхното нормално функциониране. Не става дума просто за кадрови удар, а за такъв, който би попречил на нормалното функциониране на НРС, необходимо за гарантиране на националните интереси и сигурността на страната. Според мен заложената в закона за досиетата проверка за принадлежност към бившата Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА е в интерес не само на демократичното развитие на обществото. Аз съм съгласен с вас – това е в интерес и на демократичното развитие на службите. Трябва да бъде намерен баланс по отношение на онези служители, чиито имена след проверката бъдат публикувани с установена принадлежност и онези, за които е налице аргументирана защита по чл. 32 и не трябва да стават обществено достояние. Да, всички трябва да бъдат проверени и комисията трябва да разполага с тази информация. Но документите за последните, за които има изготвена аргументирана защита, биха могли да се съхраняват в отделен фонд.

Да, тази процедура е предвидена в закона за досиетата и фондът е на пряко подчинение на председателя на комисията.

– Доколкото ми е известно така се е процедурало до съществуването на параграф 12. Те трябва да подлежат на публикуване след изтичане на давностния срок. Аз не казвам, че изобщо не трябва да се публикуват. В случая обаче, че някой от защитените по чл. 32 лица се кандидатира за публична дейност по смисъла на чл. 3 от закона за досиетата или попадне в задължителни проверки – например синдикална дейност или друга публична дейност – документите за него трябва моментално да бъдат оповестени. Ние при всички случаи ще изпълним закона. Но чрез възможностите на несъществуващия вече параграф 12, оперативната ни работа щеше да бъде защитена. Същевременно обаче, когато е необходимо да се знае, че дадено лице като политик, който се кандидатира за пост или като висш държавен служител – министър и прочее има принадлежност – да, проверява се и се публикува.

Все пак какви са мотивите ви да поискате от комисията срок до края на годината за предаване на щатните списъци?

– Защото трябва да създам условия, на работа в чужбина да заминат на първо място, само служители, които не попадат в обсега на действие чл. 3, ал. 1, т. 16 от закона за досиетата (заемащи ръководни постове в НРС, б.а.). Да гарантирам, че при разкриване на някои от бившите или настоящи служители, няма да се създаде опасност за сигурността им. На вас предполагам е ясно, не знам доколко е ясно на обществото, че 3-4 месеца за това не са достатъчни. Ограничен е и броят на прикритията, които ползваме, ограничени са и финансовите възможности, не само на службата.

Да, но този по-дълъг срок може да бъде възприет като опит за отлагане и когато дойде друго управляващо мнозинство, което много лесно би могло да каже, да, тези служители трябва да бъдат защитени и да бъде върнато старото положение?

– Според мен това на практика е невъзможно.

Мислите, че законът за досиетата не може да се промени толкова бързо? О, ние сме се нагледали на конюнктурно отношение на политиците към процеса на отварянето на досиетата.

– Не, аз се опитвам по-скоро да мисля прагматично и професионално по този въпрос. Независимо кой е ръководител на НРС, ако се спази законът така, както е и се публикуват всички имена на служители от средния ръководен състав, в близките 10 години службата трудно би могла да работи.

Вие се опасявате, че когато комисията получи целия щат за периода от 10 ноември 1989 г. досега, лицата с принадлежност ще бъдат обявени с решение, а имената на другите служители, които са действащи и нямат принадлежност, ще бъдат отбелязани на сайта на комисията като проверени лица, за които не е установена принадлежност?

– Аз изхождам от практиката, която е въведена в комисията.

А вие разговаряли ли сте с комисията по този въпрос, с председателя й?

– Не, на този етап, не съм разговарял.

Предполагам, че ако не бъдат изписани в сайта имената на действащите разузнавачи, които не са с принадлежност, това няма да бъде проблем?

– Нека да помислим и по другия въпрос. Едно лице никога не е било съпричастно, родено е през 1975 г. (родените след юли 1973 г. лица не подлежат на проверки по смисъла на закона за досиетата, б.а.), има такива служители, които са на ръководна длъжност в момента в НРС. Аз имам ли право да предоставя имената им на комисията, след като влизам в колизия с разпоредбите на ЗЗКИ? Това също е казус.

Според мен трябва да има някакъв диалог с комисията, за да изчистите тези проблеми.

– Вероятно ще разговаряме по този въпрос. Далеч съм от мисълта, че комисията не изпълнява задълженията си по закон. Напротив, тя ги изпълнява и трябва да ги изпълнява. Тук проблемът не е в комисията, а в колизията между закона за досиетата и ЗЗКИ. И ние търсим решение. Заедно със служба „Военна информация” поискахме становище и от председателя на парламента.

От Цецка Цачева ли?

– Да, още преди ода се разпусне парламента. Съжالياваме, че 41-то Народно събрание не успя да приема Закона за Държавната агенция за разузнаване. Той беше приет на първо четене, но не стигна време за окончателното му приемане. Един от основните моменти в него, изключително важен момент, е засиленият контрол на няколко нива на

Написано от Христо Христов
Вторник, 14 Май 2013 08:23

българското разузнаване, било то военно или цивилно. Проектът предвиждаше да се създаде парламентарна комисия, която да осъществява контрол и проверка върху дейността на разузнаването. Ако такава комисия съществуваше в парламента, точно такива въпроси, по които разговаряме с вас, щяха да бъдат обект на обсъждане и решения.

Един последен въпрос. Какво промени срещата при президента Росен Плевнелиев с министъра на отбраната, колегата ви Веселин Иванов и Евтим Костадинов? И удовлетворен ли сте от нея? Какво следва за НРС след тази среща?

– Удовлетворен съм от разбирането, което срещнахме от страна на президента по отношение на проблема. Конструктивният подход на държавния глава пролича в изявлението му пред журналистите. Г-н Плевнелиев се обяви за по-тясно сътрудничество между комисията и специалните служби, с цел постигане на баланс между необходимостта да се изпълнява закона и едновременно с това да се защитят националните интереси и да се гарантира сигурността на служителите и на източниците на информация. Така че след отпадането на параграф 12 за първи път държавното ръководство в лицето на президента Плевнелиев търси реални пътища за прилагане на гъвкав и прагматичен подход при изпълнение на закона.